

Библиотека Машице српске

6498

20 5 58

Г 6498

482 42439

~~LII 941~~

**БИБЛОТНО
МАТИЦЕ САНКТЕ**

18324

14832

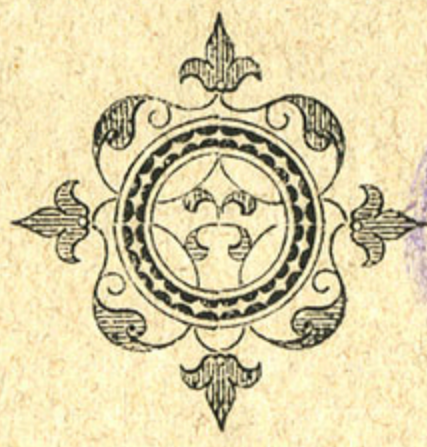
БОЖИЊНИ ДАР.

НИЗ ПЕСАМА

НАНИЗАО ГА

ОДРАСЛОЈ СРПЧАДИ

ЧИКА СТЕВА.

У НОВОМЕ САДУ,

СРПСКА НАРОДНА ЗАДРУЖНА ШТАМПАРИЈА.
1872.

H M S H E C A M A

AT DUBLIN

OF THE UNIVERSITY OF DUBLIN

PRINTED BY

BY JAMES HARRIS

PRINTED AND SOLD BY JAMES HARRIS, 11, PATERNOSTER ROW, LONDON

I.

БОГ И ПРИРОДА.

1. М О Л И Т В А.

Месец јасни, звезда јато
И сунашце умиљато,
Зору што нам небо шара
А и муњу што га пара,
И ту силну грома буку
И холује страшну фуку,
Ти сатвори вељи Боже
Ко овако јоште може! —

Цвеће љупко и долину,
Стадо, врело и планину,
Тиху реку, силно море,
И под небом орла горе
И над орлом шарну дугу
И славуја у том дугу
И још његов глас умилни —
Ти сатвори Боже силни!

Осим другог овде свега,
Мене створи из ничега,
Духом твојим ти подуну,

У менека душу суну,
 Хвала Боже на дар ови,
 О помози, благослови!
 Да ми како с права пута,
 Душа млада не залута.

Бранко Радичевић.

2. ХВАЛА БОГУ.

ПРЕВОД.

Велики је Господ наш и силан!
 У красоту обучен је сјајну,
 У красоту и у величанство.
 Као хаљину светлост је обуко,
 Као шатор небо разапео.
 Од облака кола су његова.
 Он на крили од холује ходи,
 Ветрови су његови весници,
 Верне слуге огњено пламење.
 На темељу ј' утврдио земљу,
 До вијека да се не помести.
 Ту се дижу горе у висине
 И слијезу доли у низине,
 Све на своје место основано.
 Као хаљину воденом безданом,
 Он је земљу задео дивно.
 Крајину је води поставио,
 Прево које борацити неће.

Наредио врела и изворе
 Да међ' горама теку и отјечу,
 Те да поје све пољске звијери.
 Земљу поји са својих висина,
 Даје траву, да буса за стоку,
 За човека биље свакојако.
 Јарко сунце, месец и звезде
 Они нама времена казују.
 Где на суху и свугде у води
 Како гмиже а броја јој није
 Животиња мала и велика,
 Што све чека и изгледа на њ'га
 Да им даје храну на вријеме
 И он даје а они се сите.
 Ох пуно је дела његовијех,
 Па све мудро наређено дивно,
 Пуна земља блага његовијех!
 Хвал'те Бога, разносите име
 По народма дела му јављајте,
 Певајте му те га прослављајте
 И казујте та чуда његова,
 Хвалите се именом његовим,
 Тражите га, тражите Господа
 Непрестанце тражите му лице!

Огњеслав Утјешеновић.

3. БЛАГОСЛОВИ ДУШО ГОСПОДА!

ПРЕВОД.

Благослови душо свог Господа,
 Благословен да си ми Господе,
 Благослови душо моја Бога,
 А ти срце божје име свето.
 Благослови, ој душо Господа,
 Не заборав дарова његових,
 Он очисти безакоња твоја.
 Он исцели све болести твоје,
 Те избави живот од пропасти.
 Овенча те милосрђем својим;
 Међу благим жеље испуњава,
 Како орлу младост обновљава,
 Милосрдан од вјека је Господ,
 Дуготрпљив и много милостив,
 Јер он знаде бића нашег грађу,
 Памти да смо прах земаљског праха.
 А човек је као зелена трава,
 И дани му на овоме свету
 Процветају налик пољском цвету.
 Када одлети дух му не стане га,
 Ни за место никому не знаде.
 Али вечна милост је Господња,
 На онима који га се боје.

* * *

Благосиљај душо свог Господа
 Силно ти се, Боже увелича:
 У красоти обуче се сјајно,
 Како риза одора ти светла.
 Како шатор небо разапето;
 Над водом га високо узвиси,
 И на узлаз положи облаке
 И на крилма ветрова ти ходиш,
 Анђели ти ватрени духови,
 Твоје слуге огњено пламење.
 На тврдињи основа си земљу,
 Да остане од века до века.
 Дно без дана одором покрито,
 А на гора стоје воде силне,
 Ал од твоје претње разбегну се,
 Побоје се гласа грома твога,
 Подижу се горе у висине,
 А слежу се поља у низине,
 Све на своје место основано.
 И крајину ти си положио
 Преко које ворацити неће,
 Ни покрити црне земље лице.

* * *

Велик ли је Господ и прослављен
 У славноме граду Бога нашег

И на светој горици његовој!
 Сион горе грана су радости,
 Црне земље, ребра северова,
 И град тврди цара великога.
 Знан је Бого у њихових двори,
 Он их штити, чува, замењује.
 Обиђите, Сион загрлите,
 И бројте му узвишене кубе,
 У силу му срце положите,
 Узвис'те му доме, да се о том
 Приповеда, од рода до рода,
 И тај Бог наш да нас свуда води.

Огњеслав Утјешеновић.

4. КОЛКО ПУТА БОГУ ЗАХВАЛИТИ ТРЕБА.

ПРЕВОД.

Вишњем Богу толко пута
 Захвалити треба,
 Колко зрака нама пошље
 Сунце с плавог неба.

И колико звезда има
 Што на небу сјају.
 Колико је тренутака
 Откад оне трају.

Колко вапљи вода има
 У пучини мора,
 Колико је риба тамо
 И другог створа.

Колко травки на свом свету
 Широкоме има,
 И листића кола малих
 Висе на дрвима.

Колко зрна сви влатови
 На њивама брију,
 И малених колко црви
 Испод земље рију.

Колико се праха дигне
 У плавоме зраку,
 Колико ситна снега има
 У зимњем облаку.

У жилама колко тече
 Топлих вапи крви,
 Колико песка брдо има
 Кад се са свим смрви.

Колко живих свега дишу
 Испод овог неба —
 Толео пута вишњем Богу
 Захвалити треба.

Петар Деспотовић.

5. НА БРДУ.

ОДЛОМАК.

Ведро небо овде нада мноме,
 Брдо травно овде подамноме,
 ОкоLINE око мене миле,
 Да ништа се несте промениле!
 Ја ту стојим, око душе моје,
 Слатки часи умиљато с' роје,
 Око пламти, срце јаче бије,
 Којом страном да погледим прије!?
 Кратко ј' доба, ето иде вече;
 Злаћано сунашце већ западу тече,
 Тавна ће ноћца скоро овде бити,
 Па ће ми драго све тамом обвити.
 О стани сунце, стани не заходи,
 Бела дана собом не одводи!
 Да погледам сва местанца редом
 Још једанпут млаћаним погледом,
 Часе многе где но својих лета,
 Ко у рају весело прошета!

Бранко Радичевић.

6. У ЗОРУ.

ПРЕВОД.

Посред мора ветар нагли.
 „С пута! С пута!“ виче магли.

Поред брода звиждећ збори:
„Диж’те платна, зора зори!“

А кад стиже брегу вели,
„Устаните, дан се бели!“

А по шуми весео вличе:
„Диж’те зелен барјачиће!“

Иде даље, тице буди:
„Појте тице, зора руди!“

А по селу петле креће:
„Треба да се кукурече!“

А по пољу житом тресе:
„Ево сунца, влањајте се!“

На вулу се маом пеће:
„Звон’те звона на јутреће!“

А на гробљу — ту ј’ уздано:
„Ћут’те, спајте — још је рано!“

Змај - Јован Јовановић.

7. Т И Х И П О З И В.

Љубичице у сред горе,
Сакривена, неузбрана,
Рад кога ти ј' мирис диван
И лепота негледана?

Босиоче на врх брда
Злаћен зраком прве зоре,
Де не има живе душе —
Коме мириш тамо горе?

Шевин поју прије сунца
Док још сваки живи спава,
Коме причаш бој зорице
Што ти душу очарава?

А у долу звона звоне
Висом поје тице мале:
Ништ' не значе, него само
Свромно, смерно Бога хвале.

Змај - Јован Јовановић.

8. Д А Н Ч Е С В Е Т Л И . . .

Данче светли, зрако сјајна,
Голубово бело крило,
Био би ми најмилији
Када не би — ноћи било!

Та ко не би нојцу вол'о
 Та орловска црна крила,
 Што се њиме грдна земља
 Поносито закитила?

Па ко не би небо вол'о
 То најлепше парче листа
 Божје књиге, што се ноћи
 У стостручној зраци блиста?

Ал' најјаче волим звезде;
 Свака звезда — божја мис'о,
 Што је њима на том листу
 Своја дела Бог испис'о.

Јер што дању чуда видим,
 Па што за њих жељно питам,
 То ми нојца тијо шапне,
 То у звезда јасно читам.

Из „Данице“.

9. П Р О Л Е Т Њ И Д А Н.

Ох, пролеће поносито,
 Ђоносан ти дан!

Кога не би усрећило

Осмејак му знан!

Осмејак му знан!

Чисто небо распучило
 Свој плаветни брас,
 А с' њега се осмејкује
 Сунашце на нас!..
 Сунашце на нас!..

Мило брдо шумадија,
 Хладовити гај —
 Сунашцу се лепом чине:
 К'о зелени рај!
 К'о зелени рај!

У том рају тице сретне
 Ускликнуле сласт:
 Небу ведром — на захвалу,
 Пролећу — на част!
 Пролећу — на част!

Не знаш, да л' је јутро лепше,
 Да л' сутоња чар, —
 Све нам сија, све нам приа —
 Ко „ненадни“ дар!
 Ко „ненадни“ дар!

У срцу нам усерснуо
 Неки „нови“ свет,
 Што пролећу узоритом
 Отпоздравља лет!
 Отпоздравља лет!

Ох, пролеће, поносито
 Поносан ти дан!
 Кога не би усрећио,
 Осмејак му знан!
 Осмејак му знан!

Грчић — Миленко.

10. ТИЦЕ У ГОРИ.

Горина децо, тице умилне!
 Певајте мајци медени пој...
 Ни један гласак пропасти неће,
 Згинути неће песама рој:
 У мирне груди гора их дева,
 Брижљиво чува, милосно згрева,
 А плашно воли — е'о листак свој!
 Певајте зато, тице умилне,
 Певајте мајци, брижних недара,
 Меденим гласом — медени пој!...

Та ко вам не би песмице слушо?
 Та ко вас не би волео силно?
 Па како мајка, зорица лепа,
 Да вам не ценн јато умилно!!!
 Пролеће младо с' вама се дичи...
 Уз песму вашу влија му цвет...
 Певајте зато, славуји драги,

Певајте силно, слободно, вољно:
Нек срећа ваша — усрећи свет!...

Грчић — Миленко.

11. О Ј О Б Л А Ц И.

Ој облаци мутна ока,
Што на исток путујете,
Што и мене не узмете —
Ја сам дете са истока! ?
Ви бежите куда које,
По пучини плаветнила,
Тако беже жеље моје
Од недрага до немила.
Мутна ваша недра крију
Воду да нам поља роде,
Ал' што моје очи лију
Од те воде јади роде,
Ваша роса мами цвеће
Моја само пелен бреће
Док ваш бијес буром траје
Мој — никада не престаје
Ајте облаци, ајте ој!
Журно чила лака скова,
Ајте, ајте пут истока
На истоку дом је мој! —
Понесте му воде плодне

Оросите њиве родне,
 Упрљано — крвљу — тавно
 Умите му лице славно;
 Но не носте грома свога,
 Пуцали су громи тамо —
 Већ лахора ви тихога
 Понесите њему само,
 И још — та још поздрав ој!
 Здраво да си реде мој!

Каћански — Владислав.

12. КИША ПРОЛЕТНИЦА НА СЕЛУ.

Над кровови сиромашних,
 Сиромашног мога села,
 Облачина црна, тешка,
 Мргодно се ево свела...

И с пегави крили својих
 Ово танке буле врза,
 Из грла јој мукло прети
 И почешће муњу трза...

Па бабо се витла, Боже!
 Ко у котлу хитра пара;
 А селанце моје — ћути,
 Па бо вели: Бог се стара...

Грмну ево . . . Севну ено . . .
 Сва задрхта земља саде,
 А с висина — бо из кабла
 „Пролетница“ киша паде . . .

Ох, па како сипа . . . лије! . . .
 Мислиш, потоп собом носи!
 „Није, није,“ — сељан вели —
 „Таву кишу село проси!“ . . .

И још речцу не изрече
 А бујана киша стаде!
 Баш је добар с неба Боже:
 Колео треба — тол'ко даде! . . .

Грчић — Миленко.

13. Д У Г А.

— Гле дуге, децо, — о глете дуге . . .
 И у вис диже слабачку руку
 Весели старац.

„А гле! ено гле!“

Радосно кличу унуци мали
 Пуштајућ' оку здраве погледе . . .
 „А гле; ено гле! О, баш је лепа! . . .“
 „„Виш, деда, кол'ко зеленог има!““
 Рећи ће млађи — паметна ока.
 — То жито значи, дедин свакавче!

А други опет дигнуо руку, —
 Бо да би дирно слику шарену —
 Па јасним гласом деду дозива:
 „Црвеног, деда, још више има!!“
 — То вино значи, дедин берачу!
 „„Но ено сада тек што не оде!““
 Почеће млађи жалосна гласа...
 „Не бој се, Милче, још пије воде!“ ..
 Теши га брата зором искусним...

 Још пије . . . пије

 Ал' сад је неста . . .

Грчић — Миленко.

14. ЛЕТЊИ СНЕГ.

У лето снежак пао
 Бео, пребео;
 А летњи дан га глао
 Хтео — не хтео!
 Под снегом шебој танак
 Клијо, проклијо; —
 Снегом му летњи данак
 Лице умијо!
 Од чуда шебој руком
 Очи заклопи:

Међутим сунце брзо
Снежак растопи.

Грчић — Миленко.

15. ЈЕСЕЊЕ ЛИШЋЕ.

Шумице тужна — свело ти лишће...
Свела са њиме и радост твоја!
Па тако тужну заман те теши
Промуклим гласом тичица која...

Како сам и ја лишће ти вол'о!
А сад га сувог немило газим...
Брдашце љупко хладно ме здравља —
Па с' њега брзо, пребрзо слазим.

Пролеће драго, чедашце неба!
Поврати шуми гране зелене:
Утеши брда, долине миле,
Обрадуј тице, разведри — мене...

Грчић — Миленко.

16. ДАРОВИ ОД ПРИРОДЕ,

ОДЛОМАК.

Огњевито сунце
Весело је сјало,

Крај пелена цвеће
 Миром мирисало;
 Зелено је било
 У горама грађе,
 Орило се славно
 Славујско певање
 Лаки поветарац
 Куп'о се у води —
 Пролеће је било,
 Кад ме мајка роди.

Од пелена горка
 Добио сам јада,
 Од зелени грана
 Добио сам нада,
 Цвеће ми је дало
 Нежна осећаја,
 Мирни поветарац
 Суза — уздисаја;
 Кад ме своји зраци
 Први пут целива,
 Сунце ми је огња
 Поблонило жива,
 А тичице мале
 Песамма ми дале.

Здраво, грађе, што ми
 Поблониште нада,

И горки пеленче,
Што ми даде јада:
Здраво поветарче,
Што ми даде ваја,
Здраво, цветку, што ми
Даде осећаја!
Здраво, сунце јарко,
Што ми даде плама,
Трипут здраво биле,
Ви тичице мале
Лагани песама
Које сте ми дале!

Мита Поповић.

II.
ДОМ И СВОЈТА.

1. Д О М А Ћ И Н У.

I.

У овога дома
Добра домаћина,
Јелени волови,
Калопер јармови,
Босиљае палице,
Жито као злато.
Краљу, светли краљу!
Диван барјактару!
Обрни се, поклони се,
Поклон домаћину!

II.

Жарки кове и сребрни, да дивно ти сјаш!
Домаћине мудра главо, да много ти знаш!
У тебе су златни ножи и свилени пас;
Више ваља, домаћине, твој поштени глас,
Него твоји златни ножи и свилени пас.

III.

Домаћине господине, коледо!
Застасмо те за трpezом,

На трпези златна чаша,
 Златна чаша и погача,
 Окрој нама крај ибришим',
 Да шибамо вране коње,
 Нам су пути надалеко
 Даљни пути каловити. —
 Ми дођосмо глас донесмо:
 Трмке ти се изројиле,
 Све ројаци ка' облаци,
 Краве ти се истелиле,
 Све волови виторози.
 Ми дођосмо, глас донесмо:
 Овце ти се изјагњиле,
 Све овчице калушице.

Народна.

2. ТРОЈИЦИ БРАЋЕ.

Овде нама кажу
 Дворе понајбоље,
 Понајбогатије,
 Сребром покривене;
 И у њима кажу
 Три златне трпезе:
 На једној трпези,
 Књиге нечађене,
 На другој трпези
 Благо небројено,

На трећој трпези
 Свила некројена.
 Зовите попове
 Нека књиге чате;
 Зовите трговце
 Нека благо броје;
 Зовите терзије
 Нека свилу кроје.

Народна.

3. ЖАЛОСТ ЗА БРАТОМ.

Сунце зађе за Невен за гору
 Јунаци се из мора извозе,
 Бројила их млада Ђурђевица
 Све јунаке на број набројила,
 До три њена добра не наброји:
 Прво добро Ђурђа господара.
 Друго добро ручнога Ђевера,
 Треће добро брата рођенога.

За Ђурђем је косу одрезала,
 За Ђевером лицем нагрдила
 А за братом очи извадила.
 Косу реже, коса опет расте;
 Лице грди а лице израсте;
 Али очи не могу израсти,
 Нити срце за братом рођеним.

Народна.

4. ДОБРА СНАХА.

Наша снаха честита нам дође,
 У двору је срећу донијела:
 За косом јој огријано сунце,
 У рукама сивога сокола,
 А у срцу мира и погодбе,
 У устима меда и погаче.
 Кад је снаха у двор улазила,
 По двору је срећу дијелила:
 Свекровима хитро послушање,
 Ђеверима брзо сусретање,
 Заовама дивно дочекање
 Јетрвама миле договоре.

Народна.

5. ТРИ ТИЦЕ С НЕБА.

Три су тице с неба долећеле
 У поноћи у очи Божића,
 Честитале Божић Ришћанима,
 Ришћанима носе с неба даре:
 Једна носи гроздак од лозице
 Да се Срби понапију вина;
 Друга носи власак од шенице,
 Да Српкиње мијесе погаче;
 Трећа носи брацког миробожја,
 Да се Срби и грде и љубе

У љубави један другом вика:
„Мир је Божи! е се Ристос роди.“

Народна.

6. БОЖИЋЕВЕ ТРИ СЕСТРИЦЕ.

У Божића три миле сестрице,
Божо дивно сестре разређује
Једну шаље да шеницу жање
Другу шаље да виноград трга
Трећу шаље да му јагњи овце.
Коју шаље да шеницу жање
Она сестра брату поручује:
„Дођи Божо, дођи ми брајане,
„Добро ти је родила шеница,
„Свако зрно по шиника дало,
„Која ли је њива прележала
„Предложница сто шиника равно.“
Коју шаље да виноград трга
Она сестра брату поручује:
„Дођи божо, дођи ми брајане
„Добро ти је виноград родио,
„Сваки чокот по чабара дао
„Положница пун ти чабар дала.“
Коју шаље да му јагњи овце,
Она сестра брату поручује
„Дођи Божо дођи ми брајане

„Добро су се изјагњиле овце
 „Свака овца по јагњицу дала
 „Уводница јањца и јагњицу.

Народна.

7. ТЕЖАКОВА ПЕСМА У ПРОЛЕЋЕ.

Зелени се мио брег,
 Све на њему живо;
 Доста га је бео снег
 Зимуске покриво!
 Благослов је у зори,
 То је с неба дато!
 Ори плуже, заори:
 У земљи је злато!..

На воћке нам пао цвет,
 Мирис му полеће;
 Бог је добар, мраз нам елет
 Наудити неће.
 Благослов је у зори
 То је с неба дато!
 Ори, плуже, заори:
 У земљи је злато!...

Подруму ће сок да да
 Брдо, виногради;

А житнице пунит' зна
 Сваки, који ради!
 Благослов је у зори,
 То је с неба дато!
 Ори плуже, заори,
 У земљи је злато!...

Бошнице ће пунит' мед,
 У жељеној сласти,
 Медљаћемо сваки јед,
 Да нам не пораста!
 Благослов је у зори,
 То је с неба дато!
 Ори плуже, заори,
 У земљи је злато!...

А село је красан друг
 Свакоме тежаку,
 Бо тичици зелен луг
 На сунчаном зраку.
 Благослов је у зори,
 То је с неба дато!
 Ори плуже, заори,
 У земљи је злато!...

Грчић — Миленко.

8. МАЈСТОР И.

Ми дођосмо овде
 Пред мајсторске дворе,
 Мајсторски су двори
 Скоро сазидани:
 Камен по камену,
 Ивер по иверу;
 И по њима шета
 Млада мајсторица,
 У наручју носи
 Сина Пантелију
 За ручицу води
 Ћерку Анђелију
 Треће јој се вата
 Скут' свил'на зубуна
 Гледале је друге,
 Паџ јој завиделе:
 „Благо тебе, друго;
 „Мајсторова љубо!
 „У наручју носиш
 „Сина Пантелију,
 „За ручицу водиш
 „Ћерку Анђелију,
 „Треће ти се вата
 „Скут' свил'на зубуна.“

Народна,

9. ДИЈОБА ЈАКШИЋА.

Мјесец кара звијезду даницу
 „Ће си била звијездо данице?
 „Ће си била ые си дангубила?
 „Дангубила три бијела дана?“
 Даница се њему одговара
 „Ја сам била ја сам дангубила
 „Више бјела града Бијограда,
 „Гледајући чуда великога
 „Ће дијеле браћа очевину
 „Јакшић Дмитар и Јакшић Богдане
 „Лијепо се браћа погодише,
 „Очевину своју подјелише:
 „Дмитар узе земљу Каравлашку,
 „Каравлашку и Карабогданску,
 „И сав Банат до воде Дунава;
 „Богдан узе Сријем земљу равну,
 „Сријем земљу и равно Посавље
 „И Србију до Ужица града
 „Дмитар узе доњи крај од града
 „И Небојшу на Дунаву кулу;
 „Богдан узе горњи крај од града
 „И Ружицу црвну на сред града,
 „О мало се браћа завадише,
 „Да око шта, већ ни око шта:
 „Око врана коња и сокола;
 „Дмитар иште коња старјешинство

„Врана боља и сива сокола,
 „Богдан њему не да ни једнога.
 „Кад у јутро освануло,
 „Дмитар узја вранца великога,
 „И он узе сивога сокола
 „Пак полази у лов планину,
 „А дозива љубу Анђелију.
 „„Анђелија моја вјерна љубо!
 „„Отруј мени мог брата Богдана
 „„Ако ли га отровати нећеш
 „„Не чекај ме у бијелом двору.““
 „Сама мисли а сама говори:
 „„Што ће ова сиња букавица
 „„Да отрујем мојега ђевера,
 „„Од Бога је велика гријота,
 „„А од људи покор и срамота;
 „„Рећи ће ми мало и велико:
 „„Видители оне несретнице,
 „„Ће отрова својега ђевера;
 „„Ако ли га отровати нећу
 „„Не смијем војна у двору чекати““
 Све мислила на једно смислила:
 Она оде у подруме дође,
 Те узима чашу молитвену,
 Саковану од сувога злата,
 Што је она од оца донела,
 Пуну рујна наточила вина,
 Пак је носи својему ђеверу,

Љуби њега у скут и у руку
 И пред њиме до земљице влања:
 „На част теби мој мили бевере!
 „На част теби и чаша и вино
 „Поклони ми коња и сокола!“
 Богдану се на то ражалило,
 Поклони јој коња и сокола.
 Дмитар лови цијели дан по гори,
 И не може ништа уловити,
 Намјера га пред вече нанесе
 На зелено у у гори језеро
 У језеру утва златокрила
 Пусту Дмитар сивога сокола
 Да увати утву златокрилу,
 Она му се не да ни гледати,
 Него шчепа сивога сокола
 И сломи му оно десно крило.
 Кад то виђе Јавшић Димитрије,
 Брже свлачи госпоцко одјело,
 Па заплива у тихо језеро,
 Те извади сивога сокола
 Па он пита сивога сокола!
 „Како ти је мој сиви соболе?“
 „Соко њему писком одговара:
 „Мени јесте без крила мојега
 „Као брату једном без другога.““
 Тад се Дмитар бјеше осјетио,
 Ђе ђе љуба брата отровати,

Па он узја вранца великога
 Брже трчи граду Бијограду
 Не бил' брата жива затекао,
 Кад је био на Чекме Ћуприју,
 Нагна вранца да преко ње пређе,
 Пропадоше ноге у Ћуприју
 Сломи вранац обје ноге прве.
 Кад се Дмитар виђе на невољи,
 Скиде седло с вранца великог
 Пак заврже на буздован перни
 Брже дође граду Бијограду
 Како дође он љубу дозива:
 „„Анђелија моја вјерна љубо!
 „„Да ми ниси брата отровала?“
 Анђелија њему одговара:
 „Нијесам ти брата отровала
 „Веће сам те с братом помирила.““

Народна.

III.

ПРИЧА И ПОУКА.

24

1. ТРИ ПТИЧИЦЕ.

Три птичице гору прелетиле,
Свака носи у кљуну знамење:
Једна носи влатак од пшенице
Друга носи винову лозицу,
Трећа носи здравље и весеље;
Која носи влатак од пшенице
Она пада на ту равну Бачку!
Те је Бачка житом изобиљна;
Која носи винову лозицу
Она пада на Фрушку горицу
Те је Фрушка вином изобилна;
Која л' носи здравље и весеље
Она пада нама на трпезу
Да будемо здрави и весели.

Народна.

2. ЖЕНИДБА ВРАПЦА ПОДУНАВЦА.

Кад се жени врабац Подунавац
Запросио сјеницу Ђевојку
Три дни хода преко поља равна
А четири преко горе чарне,
Запросио и испросио је;
Па он купи господу сватове:

Кума швраку дугачкога репа
 А приеумеа тицу шеврљугу
 Старог свата из осоја жуњу
 А ђевера тицу ластавицу.
 Здраво свати дошли до ђевојке,
 И здраво се натраг повратили
 Кад су били на Косову равном
 Проговара сјеница ђевојка:
 „Тихо јаш'те господо сватови
 „Тихо јаш'те, тихо бесједите;
 „Долетиће кобац аваница
 „Одвести ће сјеницу ђевојку.“
 Још су они у рјечи били
 Залеће се кобац аваница
 И одведе сјеницу дјевојку.
 Сви сватови у трн побјегоше
 Ђувегија у просену сламу,
 А вум шврака на врх трна чучи.

Народна.

3. Л А С Т Е.

„Оди Милче, брже оди:
 Дошле су нам ласте!“ . . .
 Мало дерле тако зове
 Милога другара,
 А нана их с малог прага
 Погледима кара

„Оди Милче брже, да виш:
 „Дошле су нам ласте!...
 Дотрчаше превесели,
 Па под стреју гледе;
 Ал им радост махом клону —
 Код ластине беде...

Тужна песма тице миле
 На срце им слеће;
 О како ли порушено —
 Гњездашце облеће!...

„Ћију, ћију, ћију, ћију!“
 Тичица их кара:
 „Јо зашто ли двору моме
 „Учинисте квара???.“

Јадање јој деца чују,
 И нана га знаде
 Па јој с лица поче ено
 Претња да се браде!

„То је Милче, јесте, он је!“
 — Нисам, он је нано! —
 „Обојица“ шапће ласта
 Песмом уздрхтано...

Опрости им, тицо мила
 Одсад више неће!
 А ти дому добро дошла
 Ко пролећу цвеће!...

Миленко.

4. С Е Ј А Ч.

ПРЕВОД.

Цар Соломун — мудрим су га звали —
 Пошетао јутром по пољани,
 Па наиђе на вредна сејача,
 Где по њиви сејући борача.

„Стани мало!“ цару му повиче —
 „Шта то радиш... шта ће ту да нице?
 „Ова земља баш ништа не вреди —
 „Немој сејат, боље семе штеди!“

Стаде сејач па се томе чуди,
 Како цару о раду му суди;
 И већ хтеде да послуша цара —
 Ал му за тим вако одговара:

„Ова њива цело ми је благо,
 „Ор'о сам је — посејаћу јако!
 „Човек само семе дати може
 „А благослов шаље с неба Боже.“

Иса Ђирић.

5. Ц И Ц!

Ал се небо осмеива,
 Ал' се река плави,
 А рибарче у чун снива,
 Јасно бо на јави.

Он хитнуо удичицу
 Рибицу је стеко,
 Метнуо на жеравицу,
 Па је тако пек'о.

„Жеравицо де се труди,
 „Немој тако споро!“
 Рибица му већем руди,
 Готова је скоро.

Руди риба јоште мало
 Сад му је печена,
 Срце му је заиграло:
 „Амо сад милена!

„Долећемо јако сести
 „Ал' ће да се слади
 „Моро бих' те рибо јести
 „И да није глади.“

Па је узе па сњом брже
 Да примаене в усти,
 Чун се љуљну, он се трже, —
 Оде санае пусти!

Бранко Радичевић.

6. МАРКО КРАЉЕВИЋ И СОКО.

Разбоље се Краљевићу Марко
 Покрај пута друма јуначкога.
 Више главе копље ударио,
 А за копље Шарца привезао,
 Још говори Краљевићу Марко;
 „Ко би мене воде напојио,
 „Ко ли би ми ладак начинио
 „Тај би души место уфатио.“
 Ту допаде тица соко сива,
 У вљуну му воде напојио;
 Над Марком је крила раскрилио
 Па је Марку ладак учинио.
 Још говори Краљевићу Марко
 „О соколе сива тицо моја
 „Какво сам ти добро учинио
 „Кад си мене воде напоио
 „Кад си мене ладак начинио?“
 Соко тица одговара Марку:
 „Не будали Краљевићу Марко!

„Кад но бјесмо на Косову бојном,
 „Тешки бојак ми с Турци трпљесмо
 „Онда Турци мене уфатише,
 „Оба моја крила отсјекоше:
 „Ти си мене уфатио Марко,
 „Метнуо ме на јелу зелену,
 „Да ме турски воњи не сатару
 „И јуначки мяса наранио
 „И црвене крви напојио
 „Ту си мене добро учинио.“

Народна.

7. ДВА ДУБА.

Над водом хладном, два дуба стоје,
 Стотину лета обадва броје.

При тихој ноћи, месецу бледу,
 Један је браду задрмо седу.

Своме је другу зборио боно:
 Шта ли ће од нас да буде коно?

— Од мене љуљу правиће деци,
 Испунит сеном с јастуци меци.

Обитит ружом, љубицом, лалом,
 Те ћу се љуљат' с дечицом малом.

— Али од мене, суседе стари
Правиће људи друкчије ствари.

Тесаће јасле од мојих грана
Где ће се коњма давати храна.

— Ти буди побро већ шта си, боси,
Ал ја ћу цилит, што копље носи.

Ти ћеш се копљем ваздухом вити.
А ја ћу сандук за укол бити.

У земље црне леденим грудма...
Ко ли ће дуже живет међ људма?

Тебе ће, друже, земљица ерити,
А ја ћу крстом над гробом бити.

На мени натпис читаће људи:
Борац је храбар сахрањен туди!

Милорад Поповић Шапчанин.

8. Ц А Р И Ћ.

Тице свакојаке: босови и чавке
Јастребови, врапци, сове, букумавке,
Голубови, чворци, детлићи, славуји,

Брегунице, роде, ждралови, брагуји,
 Гавранови, жуње, свраке и пушавци,
 Стрнаднице, плиске, шеве и пузавци,
 Соколови, сојке, зебе и сенице,
 Препелице, ласте, вивци, јаребице,
 Па и јато врана, јато кукавица
 И сијасет других, различитих тица —
 Све се сакупило с гора и пустара,
 Да бирају себи цара и главара. —
 Куда с' год обазреш, свуда видиш реда
 Свака зверка врши, што лав заповеда. —
 И људи слушају својега главара —
 Па и тице оће да имају цара!
 Гавран гаче: мене! кукумавка: мене!
 А сврака врееће: изберите мене!
 Пушавац рогуши с', да се препоручи,
 А буљуна опет, за себека бучи.
 Тако жели врабац, тако кукавица
 Није шала царем назвати се тица!
 Једна другу неће, свака има мане, —
 Не мож' да се сложе главе усијане! —
 Тај је сабор трајао дуго и задуго,
 Е свако једно мисли а говори друго.
 Тад скоче славуји, те им проговоре
 И тице се сложе, да се договоре:
 Гложити се овде никако не треба,
 Но да лете скупа пут висока неба;
 Па која од тица највише одлети,

Ту беду тек себи за цара узети. —
 Залупаше крила, тице се понеше
 И са земље гњиле у вис се узнесе.
 Лети облак густу у небо би хтео
 — Престола се царског јако зажеleo! —
 Сиротица сова најпре посустала,
 Те с' вратила натраг и на земљу пала,
 За њом друге редом слетале су доле
 Е не могу снагом сили да одоле;
 Није много прошло све с' на земљи биле,
 Те бошију сјајну тако изгубиле.
 Само ор'о ост'о, и он јоште лети
 — Ето, ко ће тичји престо заузети!
 Најзад и он кликне: „Е, више не могу!
 И похита доле, где скупштина била,
 Кад славић тек писне: А ја јоште могу! —
 Излетевши испод орловога крила.
 Е славић се био под крило сакрио,
 Да би тим лукавством тице преварио,
 Па на престо царски, да се он посади
 — Е што сваки жели, да се владом слади!
 Царем пост'о није, орли му не дали,
 Ал су га од тада сви царићем звали.

Јован Драгашевић,

ВУК И КОМАРЦИ.

ПРЕВОД.

Сунце жеже а глад мори...

Мргоди се вук у гори.

А комарци, свирци чили

Цигански га обунили

Зу, зу, зу, зу, зузукају

Једну песму што је знају.

„Господине наш ујаче

„Не мргод’те се на свираче

„Ми смо дошли вама амо

„Да вам мало посвирамо!

„„Торњајте се без обзире

„„Ја не требавам ваше свире!“!

„„Ал бар само једну ноту ——!

„Та имајте ту доброту!

„Не тражимо много плате

„Нама ј’ доста што нам дате

„„Оставте ме ја сад постим

„„А у јесен госте гостим

„„Кад весељу буде време

„„О Митрову потраж’те ме!“

„„О Митрову ху не реци,

„„И наши су онда свеци,

„„Онда тебе не требамо

„„Тад’ ни себи не свирамо!“

Узалуд их вуче тера
 Не одлази пасја вера,
 Зу, зу, зу, зу, зузукају
 Једну песму ште је знају
 Сунце жеже а глад мори...
 Мргоди се вук у гори!

Змај-Јован Јовановић.

10. ДИВОВА ЋЕРКА.

ПРЕВОД.

Видиш тамо горе, на високој стени
 Стоје једног дива двори разваљени;
 Див је становао у том старом граду,
 Имао је ћерку гиздаву и младу. —
 Једног лепог дана пошетала дева,
 У радости вељој весело попева.
 Зажелила знати, како ј' тамо доле,
 Па се спусти млада у зелено поље.
 Нашла села мала и усеве родне,
 Перивоје цветне и воћњаке плодне;
 Па се чуди млада — обилази свуда,
 Гледи како потоке долином кривуда,
 Уједанпут спази весела ратара,
 Како плугом светлим дуге бразде шара.
 „Шта је ово Боже? — Повикала јасно —
 „Ал је ово лепо, ал' је ово красно!

„Гле како се миче, где како се креће —
 „А оно се опет светли и трепеће!
 „Ко играчку лепу, то ћу ја узети
 „И са собом горе бабајку понети!“
 Па кецељу простре по зеленој трави
 И ратара с плугом у кецељу справи,
 Понда скочи лако и отрча горе,
 За дувана дође у бабине дворе.
 „Бабо, мили бабо, дед погледај амо,
 „Види, шта сам наша у долини тамо!
 А баба јој седи, пије рујно винце
 Кад опази ћерку, разведри му с' лице.
 „Шта си то донела, моја ћерко мила?“
 А девојка тада кецељу развила
 Па ратара с плугом на трпезу меће:
 „Где играчке лепе!“ своје баби рече,
 Рукама се пљеска, скакуће и кличе.
 „Где како се сјаје, где како се миче!“
 Ал се баби лице намршти, натмури
 Па овако диве, збори младој цури:
 „Моје лудо дете, шта ти на ум паде,
 „Носи ово одмах натраг у ливаде.
 „Како би ратара ти играчком звала —
 „Он нас лебом рани, зар то ниси знала?
 „И наши су стари сви били ратари,
 „Радили на њиви, — на смо сада диви!
 „Сачувај нас Боже, од те среће худе,
 „Да нам ратар вредни пуком игром буде.“

Видиш тамо горе да високој стени,
 Стоје једног дива двори разваљени
 А сад нико незна куд се дели диви —
 Ал им спомен јоште међу људма живи.

Иса Ђирић.

11. КУЈУНЦИЈА И ХИТРОПРЕЉА.

Шта се сија крај горе зелене:
 Дал' је сунце дал' је мјесечина?
 Нит је сунце нит је мјесечина,
 Већ два златна рога од јелена,
 У њима су два града грађена,
 У једном је кујунција Јанко,
 У другоме Јања хитропреља,
 Поручује кујунција Јанко
 Поручује Јањи хитропрељи:
 „Ој Бога ти Јано хитропрељо;
 „Да ти пошљем танано повјесмо,
 „Опреди ми шатор и кошуљу,
 „А што теби од тога остане,
 „Ти опреди себи и дарове.“
 Јања била мудрија од Јанка
 Поручује кујунцији Јанку:
 „Ој богати кујунција Јанко,
 „Да ти пошљем ланену парицу,

„Сакуј мени вјенце и обоце
 „А што теби од тога остане,
 „Поткуј твога доброг коња вранца,
 „Нека ти је међу браћом фала.“

Народна.

12. Ц И Г А Н К А.

Дај ми дечко чашу вина
 Па ми длан покажи,
 Да те бака врачарица
 Истином оснажи.

Памти моје мудре речи,
 Ал не казуј свима:
 Еад приметити да снег пада
 Мал'те није зима.

Де се много свиће кољу
 Ту ј' огњиште масно,
 А еад видиш пуно буре
 Знај да није празно.

Кога спрате у гробницу
 Тсме нема лека.
 Де се многе краве музу
 Ту бива и млека.

Ко год носи шубарицу
 Није голе главе,
 А де стадо радо пасе
 Мал' те нема траве.

Ко до подне довек спава
 Тешко да је вредан,
 А у води ко се дави
 Знај да није жедан.

Когод нема доста новца
 Тај не радо плаћа,
 Ко валата сува леба
 Јео б' и погача.

О божићу опелади се
 Да још није мај;
 А песмица кад се сврши
 Ту јој је и крај.

Змај-Јован Јовановић.

Ч Е Т И Р Ж Е Љ Е.

(ПРЕВОД.)

Кад бих знао, да ће жеља
 Стићи своју мету,
 Знате л шта бих ја желио
 На овоме свету?

Прва би ми жеља била:
 Да никад не севривим,
 Да поштено и праведно,
 Све до гроба живим.

Кад бих знао да ће жеља
 Стићи своју мету,
 Знате-л' шта бих ја желио
 На овоме свету?
 Иза прве таки ми се
 Друга жеља јавља:
 Да ми Бог да све до гроба
 Увек добра здравља.

Кад бих знао да ће жеља
 Стићи своју мету,
 Знате-л' шта бих ја желио
 На овоме свету?
 Трећа би ми жеља била,
 И то жеља прека:
 Да останем млад и срчан
 И вес'о до века.

Кад бих сумњо, да ли ће ми
 Жеље стићи мету,
 Знате-л' шта бих ја желео
 На овоме свету?
 Четврта би жеља била

На овоме свету:
 Да ми горње три жељице
 Стигну своју мету.

Радан.

БРАЦА ДУЈА.

ПРЕВОД.

Млад је здрав и богат је,
 Колко има не зна сам, —
 Благо томе браца Дуји
 Штета само што је сам,
 Сад да му је добра жена
 Док је румен, док је млад
 Ал' он на то одговара
 Доспећемо има кад!

Тараба се порушила
 Ветар дуно, — оцак пао
 Та оправљај док је време
 Браца Дујо, што си стао?
 Само чекај и оклевај
 Па ће бити гори јад,
 Браца Дуја на то вели:
 Доспећемо има кад!

Пуста му је грдна башта
 Ал' на њиви цвећа тма,
 И турчинџа сваке руке

Понајвише корова.
Има Дуја слугу доста
Па што трпе овај гад?
Зато јер им госа вели:
Доспећемо има кад!

Време иде, време даре,
Калпаку се проби дно,
Долама се изфотала —
Браца Дујо шта је то?
Имаш чоје у орману
Само шити подај сад,
Ал залуду, — Дуја вели:
Доспећемо има кад!

И тако је живот прово
Све траљаво, зло па зло
Макар да је тушта блага
Од оца му остало.
То је она стара куга
Она куга од вајсад,
Јадна српска навичица:
Доспећемо има кад!

Змај-Јован Јовановић.

СИРОТНА МАЈКА.

Гаји мајка до девет синова,
Ранила их тугом и невољом
Дању, ноћу на преслици туђој

Свију их је поженила мајка:
 Тада мајци ћеца говорила:
 „О старице, наша мила мајко!
 Ми те више ранити' не можемо.
 „Него узми два кленова штапа,
 „О рамену просјачку торбицу,
 „Па ти хајде просит по свијету.“
 Јадна мајка ћецу послушала
 Па отиде просит по свијету.
 Кад је дошла у гори зеленој,
 Сједе стара, па сузе прољева:
 Њој долеће на коњу делија,
 Засја јој се као сунце жарко,
 (Ал то бјеше светитељ Ђорђеје)
 Па говори сиротој старици:
 „Што ти рониш сузе од очију,
 „Која ти је голема невоља?
 Стара њему по истини каже,
 А старици светац говораше:
 „Врат се натраг у двору твојему,
 „Дивно ће те ћеца дочекати.“
 Старица се дому повратила,
 Кад' ли су јој двори позлаћени,
 А у двору чудо и букање:
 Девет сина, до девет камена,
 Девет снаха, девет букваца,
 Свака мужу над главом букаше;
 Мајка се је јаду досетила,

Па поклече на гола кољена
 Помоли се Богу и свецима:
 „Боже јаки и сви божји свеци;
 „Мојој ћеци опростите грехе!“
 Кад старица Богу се мољаше,
 Ту долеће на коњу делија,
 Задунуо у девет синова,
 Па задуну девет кукавица,
 Постадоше девет невестица.
 Сви клекосе на гола кољена.
 Ишту мајци — својој опроштење,
 Љубе мајци и ноге и руке,
 Држаше је као праву мајку,
 И ранише до самрти њене.

Народна.

ЉУБА БОГАТОГА ГАВАНА.

Заповеди Господ Бог
 Двема трима анђелом:
 „Ој ви моји анђели!
 „Три небеске војводе!
 „Сиђте с неба на земљу,
 „Садељајте гуслице,
 „Од сувога јавора,
 „Па пођите по свету,
 „Од божијег прозора,
 „Од сунчевог истока,
 „Те кушајте све вере,

„И све редом градове:
 „Знадел’ сваки за Бога,
 „И за име божије.“
 Па сиђоше анђели
 Сиђош с неба на земљу,
 Садељаше гуслице
 Од сувога јавора,
 Па пођоше по свету
 Као пчела по цвету,
 Од божијег прозора,
 Од сунчевог истока.
 Те бушају све вере
 И све редом градове;
 Сваки знаде за Бога,
 И за име божије. —
 Кад дођоше пред дворе
 Богатога Гавана,
 А тако се додеси
 Баш у свету недељу,
 И стајаше анђели
 Летњи данак до подне,
 Ту и ноге болеше,
 Беле руке трудише
 Од самсова бранећи с’
 Кад изиђе Јелена
 Поносита госпођа,
 Пред њом иду дворкиње,
 А за њоме слушкиње,

На глави јој пауни,
 Крилима јој хлад чине;
 И изнесе Јелена
 Поносита госпођа,
 Огорео крај хљеба,
 Што ј у петак мешено,
 У суботу претано,
 У недељу вађено;
 Не даје га Јелена
 Како Господ милује,
 Него баци Јелена
 С десне ноге пашмагом:
 „Ето вама божјаци!
 „Какови је тај ваш Бог
 „Кој' не може хранити
 „Своје слуге код себе
 „Већ их шиље до мене?
 „Имам Бога на дому,
 „Који ми је створио
 „Од олова дворове,
 „И сребрне столове,
 „Многу стоку и благо.“
 Па су пошли анђели,
 Сусрете их Стеване,
 Верна слуга Гавана
 И беседе божјаци:
 „Чујеш брате Стеване!
 „Удел' штогод за Бога!

А беседи Стеване:
 „Чујте браћо божјаци!
 Нигди ништа неимам,
 Разма једно јагњешце;
 Служио сам Гавана
 Пуно девет година
 И ништа ми недаде,
 Разма једно јагњешце;
 Ја сам млеко просио
 Те сам јагње ранио;
 Сада ми је јагњешце
 Од сви овац' најбоље;
 Да ми ј' овде јагњешце,
 Ја бих вам га сад дао,
 Зашто прете чобани,
 Да ми јагње украду.
 Ал беседе анђели:
 „Хвала брате Стеване!
 „Ако ј' срце, ко језик,
 „Сад ће јагње бити ту.“
 Осврте се Стеване
 Али иде јагњешце
 Преко поља блејећи,
 Радује се Стеване
 Као својој мајчици.
 Узе Стеван јагњешце,
 Па га трипут пољуби,
 Па га даде божјаку:

„Ето браћо божјаци!
 „Нек је вама подела
 „Мен пред Богом молитва.“
 „Хвала брате Стеване.“
 И одоше анђели
 И однеше јагњешце
 На престола Ристова
 Па казују Господу
 Како ј' било на земљи
 (Оно Господ боље зна
 Него они што кажу)
 Онда рече господ Бог:
 „Чујете ли анђели!
 „Сиђте с неба на земљу,
 „Па идите ка двору
 „Богатога Гавана
 „На двору му створите
 „Балатино језеро
 „Ухватите Јелену
 „Поносите госпођу
 „За грло јој вежите
 „То студено камење
 „За камење вежите
 „Нечастиве ђаволе
 „Нек је возе по муци
 „Као шајбу по мору.“

Народна.

ЗАГОНЕТКЕ.

1. Има једна стража
На њој човек стоји
Што без ногу хода
А без руку броји.
2. Идем ја, иде он,
Обојица идемо,
Па никада не можемо
Један другог да стигнемо.
3. Ја пониџнем из те земље
Па одећу дадем сваком,
Богатима, убогима,
Царевима и просјаком.
4. Вода ватру гаси
Тако прича гласи,
Али мени вода
Жеравицу дода,
Па бад ме упали
Онда ме развали.

Петар Деспотовић.

-
1. Сахат на кули. 2. Човек п сен. 3. Конопља. 4. Креч.

A decorative border with intricate floral and scrollwork patterns, framing the central text.

IV.
СРПСТВО И СЛОБОДА.

1. СРЕЋАН ЛИ САМ

Срећан ли сам Боже благи,
Ко роса у цвету!
Имам мајку стару мајку
Што је више нема
На беломе свету!

Имам мајку, имам сеју
Малену и младу
Имам браћу која мене
Која мене жарко —
Ој љубити знаду!

Срећан ли сам Боже благи
Ко роса у цвету!
Што је мило, што је драго —
Све ја имам овде,
На овоме свету!

Ал све ово по менека
Така срећа није,
Каво ово што у мени
Што у моји груди
Српско срце бије!

Мита Поповић.

2. Р О Д У.

Сто мишица
 Да имадем,
 Сто мишица, сто срдаца.
 Па све да их дадем
 Нека служе
 Своме роду,
 Нека служе, нека падну
 За златну слободу.

Ал ја имам
 Само руке двије
 А у груди мојих бије
 Срце једно;
 Једно само
 Па ми још милије
 Срце једно
 За сто срца вредно,

До две руке
 И то срце моје,
 Та све благо моје
 Негујем га бако боље знадем
 Да га дадем
 Моме роду.
 Нека се ломе ове руке моје
 Нека гине ово срце моје
 Ој за језик, име и слободу!

Дамјан Павловић.

3. З Д Р А В И Ц Е.

I.

Роде мили здраво, здраво,
 Душанова стара славо!
 Душана нам новог дао
 Скоро Призрен подигао!
 Нек Душанов оро згрли
 Своји брили народ врли
 Од те славе нек се оре
 Балкан, сиње — црно море!

II.

Домовино моја мила
 Увек роду родна била,
 Златно класје нек те бити
 Нек Срб јача — време хити!

Виногради но планина
 Пуни били рујног вина
 Када дођу смртне вести,
 Да се Србин њим причести.

III.

Љубав бујна нека цвета
 Љубав права чиста света.
 Нека веже срца млада —
 Да дивна је њена влада!

Њено царство — вечни маји,
 Увек цветни њени гаји,
 Увек јарко сунце сјаје —
 Никад срећа не престаје!

Иса Ћирић.

4. МАЛЕНА САМ...

Малена сам и тица је мала,
 Што се небом у свет завитлала,
 Лако ј' тици, тица има крила
 Аох крила кад би моја била!
 Па да прнем по српскоме свету —
 Не по роси ни мирисном цвету,
 Већ по земљам што се српске звале
 Де год нађем Српкињице мале,
 Да им паднем на те груди беле,
 Да им рећем: Благо теби селе,
 Благо теби која имаш мајке,
 Имаш мајке, имаш и бабајке!

Малена сам и цвеће је мало,
 Што је својом душом мирисало,
 Лако ј' цвећу кад мирисат знаде
 Па сломије са срдашца јаде
 Да сам цветак као што сам мала,
 Ја би српском свету мирисала,
 Па би дошле Српкињице миле
 Мноме би се лепо окитиле

Метле би ме за те груди беле,
 А мирис би говорио: Селе,
 Благо теби која имаш мајке
 Имаш мајке имаш и бабајке!

Малена сам и звезда је мала,
 Што се тамо горе засијала,
 Лако ј' звезди има свога сјаја,
 А ја имам само уздисаја!
 Да сам звезда као што сам мала,
 На српском би небу засијала,
 Изишле би Српкињице мале,
 Па би звезду жељно погледале,
 А звезда би говорила сјајом,
 Дичним сјајом српским уздисајом:
 Благо теби која имаш мајке,
 Имаш мајке, имаш и бабајке.

Ал сироче — црне моје среће!
 Нит сам звезда, ни тица, ни цвеће —
 Српкиња сам с дична Србобрана
 Дична града, још дичнија рана.
 Кад се сетим, де сам се родила.
 Кад се сетим тад ми ничу крила.
 Кад се сетим не треба ми више,
 Тад ми срце над цвећем мирише,
 Кад спомињем дичну Србадију,
 Тад се дижем више звезда свију,

Више звезда — до Бога милога.
 Па га молим а рад Српства сврга:
 Да га чува весела му мајка —
 Српство је мени мајка и бабајка.

Змај - Јован Јовановић.

5. СРПКИЊА.

ОДЛОМАК.

Свет је круна, у круни си
 Алем драги ти
 Српског рода храброг рода
 Јуначка си кћи!
 Благо теби драга селе!
 Дивна ј' срећа та,
 Када само бести можеш:
 Српкиња сам ја!
 Та Српкиња буди селе
 Па нег каже свет:
 Српкиња је цела света
 Најдичнији цвет!
 Кад те види нег уздахне
 Ћерка туђина:
 Боже, Боже што ја нисам
 Дична Српкиња!

Ђена Павловић.

6. Х А Ј...

Хај слатко је мрети
 Ал у љутом боју,
 За слободу, за име,
 За народност своју.

Та ми мисо само
 Три живота даде. —
 Сва три лете, који лепше
 Погинути знаде.

Јунак до јунака
 Гази поље равно.
 Мајка деца прате их: —
 „Борите се славно!“

Бритка Ђорда сева,
 Крв се на крв спрема: —
 „Јуриш брате Србине
 „Друге среће нема!“

Па ко бије — бије
 Које сече — сече
 Ко погине — умрети
 На постељи неће!

Нека на њој умре,
 Ком је срце гњило.
 Мени парче Косова —
 Ту би слатко било!

Змај - Јован Јовановић.

7. К Р С Т.

Црна поноћ, црни облак
 С непогодом бурном,
 Спустила се ступила се
 А над Гором Црном.

Гром је грли, облак љуби,
 Непогода крепи
 А вијор је диже горе
 С небом да је слепи.

Бог је можда посло слуге
 Три четири дива,
 Да је дигну на небеса
 Да је сам целива

Црна поноћ, црни облак,
 Само баткад севне,
 Па затрепте па засветле
 Оне свете стене.

А на њима црна крвца
— Још је у њој жара —
А у крви комадићи
Од бритких авцара.

Муња севне а те стене
Ко ледени вали,
На вр' стене, на вр' врши
Један врстић мали

Гром је речи прочитао
Па грми по свету;
„Ту су пали трисга друга,
За слободу свету!“

Занемише гром и вијор
У то црно доба,
Од страоте од светиње
Дичног овог гроба

Облаци се размакоше
А звезде мале
Крај месеца на ведроме
Небу затрепале.

Па ваљда је сам Бог реко
Да се мрак раскрива,
Да баш овде своју земљу
Отачки целива.

А на гробу деца мала
 Црногорчад жива,
 Редом иду око крста
 Свако гроб целива.

Па се куну светим праом
 Своји беда стари,
 Па се куну црном крвцом
 С крвави анџари.

Па се куну светим крстом
 Што са гроба прети,
 Па се куну да ће листом
 За слободу мрети.

Па се куну да ће бранит
 Ово голо стење:
 „Круне српске и слободе
 То драго камење“.

Дркће месец, дркћу звезде
 Рујна зора руди
 Црногорац оштри маче,
 Све се из сна буди.

Пева сестра, пева мајка,
 Све је чило живо,
 Црна Горо света земљо! —
 Бог те је целиво!

Змај-Јован Јовановић.

8. ЦРНОГОРАЦ ЦРНОГОРЦИ.

Ране моје љуто тишту,
 Мила, дивна Црногорко!
 Моје груди помоћ ишту,
 Распаране на бојишту
 Помоћ, помоћ Црногорко!
 Потпраши ми пушке мале
 Руке су ми малаксале
 Севућ Турке, Црногорко!

А кад паднем горски лаве
 Моја лепа Црногорко!
 Тешке ране и ержаве
 Нек замену турске главе!
 Ох! свети ме Црногорко!
 Не кукањем ни са плачем,
 Већ ервавим, љутим мачем,
 У бој, у бој, Црногорко!
 А на дому храни синке
 Моју наду Црногорко!
 Оне дивне мушке слике,
 Оне храбре осветнике,
 Храни, негуј Црногорко,
 И леп наук базуј њима
 Светити се душманима —
 Моја верна Црногорко!

Ђорђе Јакшић.

9. Х А Ј !

Рекао нам Бог богова
 У бој, децо, против мрака!
 Не питајте ко вас гледи
 Ја вас гледим из облака!
 Ведро чело рука чила,
 Срце пуно хај!
 Ко слободу свету љуби
 Руку руци дај!

Слатка песма нас испраћа,
 Слатка уста моле Бога,
 Да нам срцу даде сунца
 А у руке грома свога!
 Дружинице, браћо драга,
 Хај, на ноге, хај!
 Далеки су путе наши,
 Устани, устај!

Ко ће братски: брат смо њему,
 Ко душмански: душман смо му!
 Нека стеже црни ланац,
 Пустиће га нашем грому.
 Барјактару, барјак дижи,
 Хајде право, хај!
 Оглен чујеш понајдубљи
 Ропски уздисај.

Абердар.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

I 6498

000018324

COBISS ©